

Στουτγάρδη, πώς γεννιέται ένα αυτόνομο κίνημα.

Η πόλη της Στουτγάρδης βρίσκεται στη νοτιοδυτική Γερμανία και είναι η πρωτεύουσα του ομοσπονδιακού κρατιδίου της Βάδης-Βυρτεμβέργης. Το κρατίδιο αυτό είναι από τα πιο συντηρητικά της Γερμανίας. Το Κόμμα της Χριστιανικής Ένωσης (CDU) διαχειρίζεται εδώ και πάνω από 50 χρόνια αδιάλειπτα την εξουσία, έχοντας τις περισσότερες φορές την απόλυτη πλειοψηφία στο τοπικό κοινοβούλιο. Οι κάτοικοι της περιοχής χαρακτηρίζονται ως φοβερά αποταμειυτές, έως τσιγκούνηδες, αλλά συγχρόνως τους διακρίνει μια εξαιρετική εφευρετικότητα. Πάρα πολλές εφευρέσεις οφείλουν τη σύλληψή τους στους κατοίκους της περιοχής.

Ο κεντρικός σιδηροδρομικός σταθμός της Στουτγάρδης χτίστηκε στη δεκαετία του 1920 και αναγνωρίστηκε ως μνημείο πολιτιστικής κληρονομιάς για την αρχιτεκτονική του σύλληψη και την αρμονική του ένωση με όλη την πόλη.

Το 1994, ο τότε διοικητής των γερμανικών σιδηροδρόμων Ντιρ είχε τη φαινή ιδέα να αντικαταστήσει τον κεντρικό σιδηροδρομικό σταθμό της Στουτγάρδης (που είναι επίγειος και κεφαλικός) από έναν υπόγειο και διερχόμενο σταθμό. Την ιδέα του την ενστερνίσθηκε και ο τότε ομοσπονδιακός υπουργός Βίσμαν, καθώς και πάρα πολλοί βιομήχανοι, μεγαλοεργολάβοι, κατασκευαστές, έμποροι ακινήτων και πολιτικοί της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με την εξαφάνιση του επίγειου σιδηροδρομικού σταθμού της Στουτγάρδης ελευθερώνονται πάνω από 80 εκτάρια οικοδομήσιμης επιφάνειας στο κέντρο της πόλης. Τα οικονομικά συμφέροντα που κρύβονταν πίσω από την κατασκευή ενός τέτοιου έργου (το μεγαλύτερο στην Ευρώπη), έπεισαν τη γερμανική πολιτική ηγεσία σε όλα τα επίπεδα, με αποτέλεσμα η ιδέα αυτή να μετατραπεί σε εφαρμόσιμη πρακτική. Στα τέλη του 2005, το σχέδιο κατασκευής του υπόγειου σιδηροδρομικού σταθμού της Στουτγάρδης πέρασε με επιτυχία όλα τα τυπικά κοινοβουλευτικά εμπόδια (με την εκάστοτε κοινοβουλευτική πλειοψηφία της CDU). Το Φθινόπωρο του 2009 έγιναν και τα εγκαίνια της έναρξης των εργασιών για την οικοδόμηση του νέου υπόγειου σιδηροδρομικού σταθμού στη Στουτγάρδη. Το σχέδιο ονομάστηκε «STUTTGART 21».

Λογαριασμός χωρίς τον ξενοδόχο

Η ιστορική αυτή αναδρομή για την πραγματοποίηση αυτού του μεγαλεπίβολου και μοντέρνου σχεδίου προβλήθηκε με υπερβολικά διαφημιστικά έξοδα σε όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης με το σλόγκαν ότι η Στουτγάρδη θα καταστεί, με τον νέο αυτό σταθμό και με την καλύτερη διευρωπαϊκή σιδηροδρομική ένωση, «το κέντρο της Ευρώπης».

Ο πληθυσμός της πόλης και της γύρω περιοχής όλα αυτά τα 15 χρόνια της ζύμωσης για το

παράτολμο σχέδιο (του οποίου τα έξοδα, κατά τις εκτιμήσεις των ίδιων των οργανωτών του, θα ανέρχονταν στα 2,9 δισ. ευρώ) κράτησε μια στάση μάλλον παθητική, ξεκινώντας από το γεγονός της νομιμότητας του σχεδίου. Πράγματι, ό,τι είχε σχέση με κοινοβουλευτικές νόμιμες διαδικασίες εκτελέστηκε εντελώς νομότυπα μέσα στα κλειστά για τον πληθυσμό τοπικά ή ομοσπονδιακά κοινοβούλια. Ανώτατα γερμανικά δικαστήρια επικύρωναν σωρηδόν τις αποφάσεις και απέρριπταν συνεχώς ενστάσεις πολιτών κατά της νομιμότητας του σχεδίου. Το γεγονός ότι και άλλα παρόμοια σχέδια (Φρανκφούρτη, Μόναχο) απορρίφθηκαν από τη διοίκηση των γερμανικών σιδηροδρόμων ως αντιοικονομικά δημιούργησε και στη Στουτγάρδη την εντύπωση ότι και αυτό το σχέδιο θα έμενε, όπως και τα άλλα, στο αρχείο.

Τον Νοέμβριο του 1995, μια ομάδα 15 ατόμων δημιούργησε μια υπερκομματική επιτροπή με σκοπό την πληροφόρηση του πληθυσμού, μέσω προκηρύξεων και εκδηλώσεων, για τους κινδύνους που εμπεριέχει για τη διαμονή των κατοίκων της περιοχής γύρω από τον σιδηροδρομικό σταθμό της Στουτγάρδης η πραγματοποίηση αυτού του έργου. Η επιτροπή αυτή πλαισιώθηκε στη συνέχεια και από πλούσιους αστούς, κατοίκους της Στουτγάρδης, οι οποίοι και χρηματοδοτούσαν τις δραστηριότητές της. Η πρωτοβουλία αυτή έγινε ένας σταθερός και μόνιμος πόλος συγκέντρωσης πολλών πολιτών που είχαν παρόμοια ερεθίσματα ή που θίγονταν άμεσα από την πραγματοποίηση του έργου.

Τον Σεπτέμβριο του 2007 η επιτροπή παρέδωσε στον δήμαρχο της Στουτγάρδης 67 000 υπογραφές πολιτών της πόλης για τη διενέργεια δημοψηφίσματος υπέρ ή κατά της κατασκευής του υπόγειου σιδηροδρομικού σταθμού. Ο δήμαρχος της Στουτγάρδης και, κατόπιν, το διοικητικό δικαστήριο απέρριψαν για τυπικά νομικούς λόγους τη διεξαγωγή του. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε και το έναυσμα για τη δημιουργία ενός μαζικού πια κινήματος εναντίον της κατασκευής του υπόγειου σιδηροδρομικού σταθμού στη Στουτγάρδη.

Από τον Νοέμβριο του 2009 και μέχρι σήμερα πραγματοποιούνται αδιαλείπτως κάθε Δευτέρα και Σάββατο μεγαλειώδεις διαδηλώσεις (συμμετοχή 5 000 έως 150 000 πολιτών), γεγονός πρωτόγνωρο και παγκόσμια μοναδικό.

Από τον Ιούλιο του 2010 άρχισαν οι εργασίες κατεδάφισης της βόρειας πτέρυγας του παλιού σιδηροδρομικού σταθμού, με αποκορύφωμα, στις 30 Σεπτεμβρίου 2010, το κόψιμο 21 υπεραιωνοβίων δέντρων στο παρακείμενο πάρκο της Στουτγάρδης. Την ημέρα αυτή, η αστυνομία τραυμάτισε πάνω από 400 διαδηλωτές, ως επί το πλείστον μαθητές, που διαδήλωναν εκείνη την ημέρα εναντίον της κατασκευής του υπόγειου σιδηροδρομικού σταθμού.

Η κτηνώδης βία της αστυνομίας (υποκινημένη από την τοπική πολιτική ηγεσία) εναντίον μαθητών ξεσήκωσε μια θύελλα διαμαρτυριών από την πλειονότητα του πληθυσμού. Αστοί πολίτες, δημόσιοι υπάλληλοι, εργάτες, συνταξιούχοι, γενικά άνθρωποι από όλες τις κοινωνικές τάξεις, εξέφραζαν τον αποτροπιασμό τους για τη στάση της αστυνομίας απέναντι στα παιδιά τους που, αποδεδειγμένα, διαδήλωναν ειρηνικά ενάντια στο κόψιμο των δέντρων του πάρκου.

Μια τέτοια βίαια ενέργεια των δυνάμεων καταστολής, σε μια πόλη που δεν ξανάζησε παρόμοια γεγονότα, άνοιξε τους ασκούς του Αιόλου και γέμισε την πόλη από οργή, αποτροπιασμό και προπαντός από δυσπιστία απέναντι στους πολιτικούς θεσμούς της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, όπως αυτοί εφαρμόζονται στη σημερινή Γερμανία.

Η γέννηση ενός νέου κινήματος

Η 30ή Σεπτεμβρίου 2010 θεωρείται ως ορόσημο για τη γέννηση ενός μαζικού και αυτόνομου κινήματος των πολιτών της Στουτγάρδης και περιχώρων. Μετά τη δραματική κατάληξη της ειρηνικής διαδήλωσης των μαθητών, με τους εκατοντάδες τραυματίες, η ενεργητική συμμετοχή των πολιτών στις διαδηλώσεις και σε αναρίθμητες άλλες εκδηλώσεις, κατά του σχεδίου ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ-21 αλλά και των υφισταμένων πολιτικών θεσμών, έλαβε πρωτόγνωρες διαστάσεις.

Ποιοι είναι τελικά αυτοί οι πολίτες που εδώ και μήνες διαδηλώνουν στους δρόμους σε εβδομαδιαία βάση; Πρόκειται για μια εγκάρσια τομή του πληθυσμού. Νέοι και γέροι, μισθωτοί με καλούς μισθούς, φοιτητές και συνταξιούχοι. Αυτός ο πυρήνας της αντίστασης μαζί με τους άλλους 100 000 διαδηλωτές δυσφημίστηκαν από τους κυβερνώντες ως απειθείς κακομαθημένοι επαγγελματίες διαδηλωτές. Δεν κατάλαβαν απλώς τα κίνητρά τους, δηλαδή την απώλεια εμπιστοσύνης στους εκλεγμένους αντιπροσώπους τους.

Αλλά σε τι συνίσταται η εμπιστοσύνη και γιατί είναι τόσο αποφασιστική στη συγκεκριμένη περίπτωση; Οι εκλεγμένοι κοινοβουλευτικοί και άλλοι αντιπρόσωποι των πολιτών παραλαμβάνουν από αυτούς μια εντολή (έστω τσεκουρεμένη) στα πλαίσια της σχέσης εμπιστοσύνης των πολιτών προς αυτούς. Οι ειρηνικές διαδηλώσεις ενάντια στο έργο ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ-21 είναι έκφραση της απώλειας εμπιστοσύνης αλλά συγχρόνως και μέρος της λύσης.

Αλλά η διαμαρτυρία επεκτάθηκε και αλλού. Πρόκειται για την αυταρέσκεια, ένα αλαζονικό στυλ πολιτικής και πασιδήλες διαπλοκές του εδώ και δεκαετίες κυβερνώντος κόμματος της χριστιανοδημοκρατίας (CDU), πράγματα που οι πολίτες δεν αποδέχονται πια. Η διαμαρτυρία αυτή δείχνει ακόμη την αίσθηση εξαπάτησης και την αδυναμία έναντι πράξεων της εξουσίας, οι οποίες αφορούν άμεσα την ίδια τη ζωή του πολίτη αλλά στις οποίες δεν έχει δυστυχώς καμία επιρροή.

Το κίνημα γύρω από το έργο ΣΤΟΥΤΓΑΡΔΗ-21 καταδεικνύει ακόμη μια υπέρβαση: ξεπερνώντας τα κόμματα ο πολίτης τίθεται πια αντιμέτωπος με το ίδιο το Κράτος. Έτσι τίθενται σε αμφισβήτηση θεσμοί της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Όλες οι αποφάσεις των θεσμικών οργάνων για τη νομιμοποίηση του έργου του υπόγειου σιδηροδρομικού σταθμού βασίστηκαν σε ψευδή δεδομένα. Το κυριότερο από αυτά είναι ότι τα έξοδα κατασκευής του δεν θα ξεπερνούσαν, κατά τους αρμοδίους, τα 2,1 δισ. ευρώ. Σήμερα έχει καταφανώς αποδειχθεί ότι τα έξοδα κατασκευής θα ξεπεράσουν τα 8 δισ. ευρώ και όλα αυτά είναι χρήματα των φορολογουμένων. Άλλη μια καταφανής εξαπάτηση των πολιτών, που θέτει de facto σε αμφισβήτηση τη νομιμοποίηση αποφάσεων, στηριγμένων σε ψευδή δεδομένα.

Η συντονιστική επιτροπή του αγώνα κατά του υπόγειου σιδηροδρομικού σταθμού της Στουτγάρδης αποτελείται από πλήθος οργανώσεων, καθώς και αντιπροσώπους του κόμματος των πρασίνων και του κόμματος της αριστεράς. Θεωρείται ως μια αυτόνομη ομάδα πολιτών χωρίς καθοδήγηση από κανέναν. Όλες οι αποφάσεις παίρνονται μέχρι τώρα συλλογικά. Αν μια ομάδα θέλει να εκτελέσει μια δραστηριότητα στην οποία αντιτίθενται οι άλλοι, την εκτελεί μόνη της και όχι στο όνομα της επιτροπής.

Η συντονιστική επιτροπή, πλαισιωμένη και από πάρα πολλούς ειδήμονες πολίτες, έχει καταρτίσει ένα πλήρες εναλλακτικό σχέδιο για την ανακαίνιση του υφιστάμενου επίγειου σιδηροδρομικού σταθμού, τα έξοδα της οποίας θα είναι πολύ λιγότερα από αυτά του υπόγειου σταθμού. Παράλληλα με τον άμεσο αγώνα έχει αναπτυχθεί και ένας πολιτιστικός οργανισμός από χιλιάδες πολίτες που εκφράζεται με αναρίθμητες πολιτιστικές εκδηλώσεις (θέατρο, εκ-

θέσεις, καρικατούρες, τραγούδια, μουσικές ομάδες, σεμινάρια, ομιλίες, φανταστικά πλακάτ κρεμασμένα στον οικοδομικό φράχτη που έστησαν για την κατεδάφιση της βόρειας πτέρυγας του σταθμού και πάρα πολλές άλλες εκδηλώσεις, των οποίων η φαντασία δεν έχει όρια). Στοιχεία τέτοιας συλλογικής αυτονομίας διακρίνει κανείς και στην πορεία των εβδομαδιαίων διαδηλώσεων.

Το κίνημα της Στουτγάρδης έχει ξεπεράσει ήδη τα όρια της πόλης. Υπάρχει ένα πανγερμανικό κίνημα αλληλεγγύης προς τον αγώνα των πολιτών της Στουτγάρδης. Πολλοί είναι πεπεισμένοι ότι από τον αγώνα αυτόν θα κερδίσουν όλοι όσοι θα αντιταχθούν σε παρόμοια έργα στις πόλεις τους.

Η πραγματοποίηση ή μη αυτού του έργου είναι ακόμη αμφίβολη. Πολλά εξαρτώνται από τη συνέχιση και διάρκεια του αγώνα των πολιτών της Στουτγάρδης αλλά και από τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών στο κρατίδιο της Βάδης-Βυρτεμβέργης στις 27 Μαρτίου 2011.

Τελειώνοντας, παραθέτω ένα απόσπασμα από την ομιλία ενός ηθοποιού πολιτικής επιθεώρησης στη διαδήλωση της 25ης Οκτωβρίου 2010:

«Αυτό που συμβαίνει εδώ ξεπερνά κατά πολύ τα όρια ενός σιδηροδρομικού σταθμού. Κάποτε ίσως γραφεί στα βιβλία ότι εδώ, στη Στουτγάρδη, άρχισε η καμπή μας δημοκρατικής παρεξήγησης. Αν γραφεί αυτό, τότε πετύχαμε πολλά, διότι η δημοκρατία χρειάζεται αυτό που σήμερα πραγματοποιείται εδώ. Η δημοκρατία δεν θα τελειώσει αν πραγματοποιηθεί το σχέδιο Στουτγάρδη-21, απλώς θα έχει ήδη αλλάξει.»

Κώστας, Στουτγάρδη, Ιανουάριος 2011